

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

საქართველოს საბავშვო ჟურნალი

№ 3

საბავშვო ჟურნალი — თბილისში

1909

შინაარსი

I—მერცხლის გოდება.— ლექსი, დ. ელიოზიშვილისა	3
II—თაგვი ბიგა.— მოთხრობა, თ. რაზიკაშვილისა	5
III—ყარამანის ნატერა.— მოთხრობა, ბაჩანასი	9
IV—ვირის თავგადასავალი.— (ფრანგულით) ან. ამილახვრისა	14
V—როგორ აკეთებს ზღარბი საწოლს.— (ვაკნერდიან) დ. ეიფიანისა	17
VI—ცხოველების ცხოვრებიდან.— (ფრანგულით) ა. ფადა- ვასი	16
VII—ანდაზები და გამოცანები.—ა) მოხერხებული პასუ- ხი (რუსულით), ა. ივანიშვილისა,—ბ) შირადა დ. კარ- ბელაშვილისა,—გ) ანაგრამა შ. ლექვაშვილისა,—დ) რე- ბუსი და აღსნა	21

ფილინაღი 80-V.

№ 3

თებ 73ალი 1909 წ.

222

ტფილისი, ელექტრონის სკომა წიგნების გამოცემელ ქართველთა აზნანგობის.

შინაარსი

- I—მერცხლის გოდება.— ლექსი, დ. ულაიზაშვილისა 3
- II—თაგვი ბიგა.— მოთხრობა, თ. რაზაკაშვილისა 5
- III—ყარამანის ნატვრა.— მოთხრობა, პაჩინასი 9
- IV—ვირის თავგადასავალი.— (ფრანგულით) ან. აშილახერისა 14
- V—როგორ აკეთებს ზღირბი საწოლს.— (ვატენურიდან) დ. ვიფიანისა 17
- VI—ცხოველების ცხოვრებიდან.— (ფრანგულით) ა. ფაღა-
ვასი 16
- VII—ანდაზები და გამოცანები.— ა) მოხერხებული პასუ-
ხი (რუსულით), ბ. ივანიშვილისა, — ბ) შარადა დ. კარ-
ბეკაშვილისა, — გ) ანაგრაჰა შ. ჯუღაშვილისა, — დ) რე-
ბუსი და ილსნა 23

მერცხლის გოდება

ანამ მზე სხივებს კვაფურქვევდა,
ფოთლის კვესმოდა შრიალი,
კამარას მწერი დაჭურუნდა,
წუაროს გაჭქონდა ჩქრიალი,—

მე თქვენთან ვიუავ, ბავშუებო,
თავდავიწვებით ვგალობდი,
თქვენ მიერ ჰატვი ნაცემი
სიაძეს ვგრძნობდი, ვხარობდი.

მაგრამ, ესლა კი, შესედეთ
სამთარი წამოგვეპარა,
ტურუად შემკული ცხრა წვერა
მზე ღრუბლებს ამოუფარა;

აღარც ჩქრიალი, არც მწერი...
ბუნება ვაცრეცილია;
აქ აღარ დამედგომება,
არ მიუვარს ჭავა ცივია.

უნდა ვაგმორდეთ... ცრემლსა ვღვრი,
თქვენთანა პრჩება გულიო.

მიძიმს გაფრენა... შავრამ, ქვ,
კვლავ მოვა გაზაფხულიო!..

მანამდის კარვად იუპოთ,
არ დაიძაგოთ რაბოთ,
მე ისევ ჩქარა გპწვევით,—
მიუვარს ეს ტურფა მხარო!..

დ. ელიოზიშვილი.

თავი ბიგა*)

აღაქმი დაიბდა ბიგა ერთ ღვინო-არეის სარდაფის კუნჭულში. უბედურს არც ძამა ახსოვდა, არც დედა. გაჩნდა თვალბმული და რაოდენიმე ხანი დაჭყო მხისა და სინათლის დაუნახავად. როცა თვალები აეჩილა, მა-

შინაც არ გაჭკვირვებიან არც დღე თავისა სინათლით, არც დედაშიწა თავისი სიუხვით და არც ცა თავისი მორთულობით. არც ნათესავი იცოდა, არც მეგობარი. არა ჭკონდა განსხვავება ბვის და კარკის, კეთილის და ბორცისა. დღე მუდამ, როცა არ ეძინა, სულ სარჩოს და საზრდოს მოპოვებასა და შეძენაში იყო გართული. რა შეადგენდა მის საზრდოს? — რა და — უველაფერი: თხილი, კაკალი, წაბლი, ხურძა, ზღმარტლი, ქონის და ხორცის ნამცეცხები, მსხალ-ვაშლის, კომშის, ბრძის ნაჭრები და უოველგვარი თესლი ბაღასას და ბოსტნეულისა. ეურძნით და ქიშშიით ჰირს იკემრელებდა, დაღვრილ ღვინო-არეის წვეთებს სცქლეუდა. თუ შექეფთებოდა, ცეკვას და მღერას იწუბოდა (წრუწუნ-ჭეიჭინის ის მღერას ეძახდა, ხტუნვა-სირბილს — ცეკვას) მუხიკისა არაფერი გაეკებოდა, მაგრამ, რა მუხიკის ხმას გაიგონებდა, ეურს უგდებდა უკანა ფეხებსკად შემდგარი. ჰკრეუდა მატელის ბეწვებს, ფრინვლის ბურტულს,

*) ბიგა-წერილი მინდერის და ტყის თავი.

ქალღმადის ქუცმაცს, მონძის და მწერის ნაფლეუტებს^{აქვენი} ლოგინად უნდოდა, ზოგი კიდე რა მოსახმარი იყო — ეს იძის მეტმა არავინ იცოდა. რა ბედნიერი იყო, როცა სოროში შევიდოდა და თავის სარჩოს ჭნახავდა შეგროვილს! ერთი კი არა, ბევრი სორო ჰქონდა განძით სავსე; იმას კი არა, თუნდ შვილიშვილსაც ეყოფოდა, მაგრამ მანც კმაყოფილი არ იყო. თუმცა ეველებან შედიოდა — დუქნებში, სარდაფებში, ძალაწიებში, ოქრო-ვერცხლის და იარაღის საწუბობებში, ხელოსნის და მოხელეების სამყოფებში, ღარბის და მდიდრის ოჯახებში, დიდგვლების სახლებშიც შინაურივით იყო — და ეველებან საკმაო კაპარჭს იკრავდა, მაგრამ მანც თვალ-გული არ უძლებოდა და სულ იმ ნატვრამი იყო: „ნეტა მთელი ეს დუნი ამოქლიტა, რომ ეველას სარჩო-საბადებელი მე დამრჩესო.“ ნინდაგ აქუჩებდა, ბუროვებდა საზრდოს და თუმც ბევრს არ სჭამდა, ჰირს მანც არ აუენებდა: ტანისამოსს, ფესთსაცმელს, ფარჩა-ფართალს სჭრიდა, ჰკემსავდა, ხის ავეჯეულს ჰღრღნიდა და წიგნი, თუნდ სახარება ეოფილაყო, დაუჭრელ-გაუფუჭებელი არ გადაურჩებოდა. შვილები ჰატარობაში თავისდა გაუგებრად თითქო უეზარდა. როცა ერთ ბუნაკში უბედურება რამე ელოდა, ან სხვაგან გადასვლა უნდოდა და ღლაპები ჯერ თვალ ბუხილებელი ჰუავდა, ასე იქცევოდა: ჯერ ერთს მოიბამდა თავის კუდზედ, მის კუდზედ სხვას წაავლებინებდა ჰირს ამას კიდე მესამეს მოაბამდა, ამას — მეოთხეს და ამ ნაირად გადაჭრეკავდა სხვა ბინაზედ, *) რაკი თვალეობა აუხილებოდათ, შვილებს თავის ხელობას ანწავლიდა და კარში გაჭრეკავდა, აღარც იკითხავდა მერე, ვინ მკვდარი იყო და ვინ ცოცხალი. თუმცა შვილებთან ამ ანგარიშით იქცევოდა, მაგრამ შთამომავლობაზედ კი არ იყო გულნაკლულად. ჯერ ორი-სამი

*) ამ გვარ მგზავრობაში თავი და მისი ნაშენი მე ჩემის თვალით მინახავს ჩემს ყმაწვილობაში.

წლისაც არ იქნებოდა და ნაშენობა კი ესლავ აუხსოვდებოდა.

ბიკას ქალაქში ეოველიფერი საკმაოდ ჰქონდა, მაგრამ ახლა სოფლად მოინდომა გასვლა. იფიქრა: „აქ სომ ნაწილი მაქვს, ჩემსას ვერვინ შეძევდილება, ნათესავობაც ბლომად ჩავასახლე, მოდი ახლა სოფელი ვნახო და იქაც დავშვიდრდეთ.“ სთქვა და აასრულა. გლეხს ქალაქიდან ურმით მოქირავნის საქონელი მიჰქონდა. თავკვი შეძვრა ტომარაში და სოფელში ამოჰყო თავი. ერთმა გარემოებამ გააკვირვა: ქალაქში ვველაფერს ფასი ედვა და აქკი, სოფელში, ვველაფერი მუქთი იყო. კაკალი, ვაძლი, მსხალი, ბელი, ალუბალი, თუ ლელი და ატამი და სხვა ხილეული სულ რიექსავით იყო დაფენილი. „შექექ, ჩემო თავო, ვინ გაგიჯავრდებაო“ და კიდევ შექცეოდა, რადენიც ჰსურდა, ვინ იყო დამძლეული! აქაც შთამომავლობა გაიჩინა და იმდენი, რომ იმათი გადაძვიდე საწელი გლეხი ბევრჯელ ცარიელსედ დარჩა ჭირნახულიდამ, ისე მოუჭამეს უნა და ნათესი. დიას, თავს გლეხი გულწრფელი მანჰინძელი ჰქვანდა, — რაც ჰქონდა, არ უსოგავდა. თავკვი მინდორში ჩაცვივნულ თავთავეს არ ჰკადრულობდა, არც ჩამოცვივნულ ხილსა. ის ნიადგ მენახულ ჰურსა და ხილში იჯდა. თუძე დამძლეული არავინ ჰქვანდა, მაგრამ ისევე ქურდობდა, ისევე უჩალობდა, ისევე აოხრებდა გლეხის სარჩო საბადებელს.

ესომი თხილი ეფინა გასახმობად. თავკვებს თავი მოეუარათ და გამწკრივებულნი იყვნენ. ჯერ ერთი გაიქცევოდა, დაბალებდა თხილს ჰირს და გამოჰქურცვლავდა. სხვები ჯერ ჩუმად იდგნენ, ალბად სეუარაულოდ. როცა მოტაცებულ თხილს მათი ამხანაგი სოროში ჩააფარებდა, ახლა მეორე გაიქცევოდა, მეორეს მესამე მიჰქვებოდა და ამ ნაირად ეველა თითო თხილს

წადიებდა. როცა ხადავლს სიროძე დაბინავებდნენ, მსგავსად
 ლე ამოვიდნენ და იმავე ხაირად შეუდგებოდნენ ტაციობას.
 კლესმა უცქირა და ჩაიღაპარაკა; „ამ წვეულებს, ვინ რას
 უხოვავს, რომ ასედა ეჩაღობაც დაუწევრათო?“ ასეთ გან-
 ცხრომაში იყო სოფელში, მაგრამ ის კი აწუსებდა, რომ აქ
 კატები ბლომად ეოფილიყენენ და ნებას არ ამღევდნენ თავის
 ჭკუასედ უცხოვრა იმას და მასს მოჯიშობას.

ბაჩანა

(გაგროძელება იქნება)

ყარამანის ნატვრა

მოთხრობა

ამთარიან, მოკამკამებული ღამეა. ჭეინაფს. ძაღლებიც კი ზღარ წკაფწკაფებენ; სოფელში დიდი სიჩუმეა, აქა იქ ხის სახლების ჭიჭიტოებიდგან სინათლე გამოსჩანს.

სიცოცხისგან გაფითრებული ათი წლის ჰატარა ყარამანი, საჩქაროდ მკვიდა სახლში, გასურებულ ბუსრის წინ მჯდომს დედას გვერდში ამოეკრო და თან ამბობდა: — უჰ დედაჲ, ისე სუსხავს ამალამ, რომ მკონია მკლებსა, მელიებსა,

ტურებს და კურდღლებს ერთად სძინავთ, არა დედაჲ?..

— მერე როგორ ჩასუტებულები იქნებიან ამ ეინვაში! — სთქვა ყარამანის ჰატარა ღამ სუცამ.

— ჩასუტებულები კი არა და ის არ გინდათ!.. აბა მკელი, მელა და კურდღელი ერთად როგორ დადგებიან, როდესაც ერთმანეთის მტრები არიან? — სთქვა დედამ.

— მამ რად იტყვიან სოლმე კერე, დედაჩემო? — დაეკითხა ყარამანი.

— მაგას ანდაზად იტყვიან, შვილო: საერთო მტერსა და მოყვარეს ერთად შეუერის თავსა და ერთმანეთსა შეეღიანო.

— ეჲ... მართლად და ესეა მოჭედილი ცაი ვარსკვლავებითა და მთვარეც ისე ამუქებს ამ მოეინულ თოვლზე, რომ

კეკონება დღე არისო. დღეიჯურო, ცა რომ გაიხსნას, ამაზე ძალიან განათდება? — ჰკითხა უარამანმა.

— მამ რა იქნება, შვილო. ისე დაიწეებს ბღღვრიადს, თითქო მზე ანათებსო, კიდევ უფრო პრიელა.

— ამბობენ, რასაც მაშინ ინატრებ, ავისრულდებაო; მხოლოდ ერთი რომ კარგი ინატროს, ერთი ავიო.

— ჰო, მართალია შვილო. აი თედოიანი მაგითი არ გამდიდრდენ; თედო გარეთ გამოსულიყო და იმ დროს მსუილით გახსნილიყო ცაი. თედომ თურმე ინატრა: ხარი და კამეჩი გამომრავლეო, სიმდიდრე მომეცი და ეს ჩემი სახლი გაცი ამომიწევიტეო. მართლაც ისე მოხდა: თედოს საქონელი

გაუმრავლდა, ხვნა თესვას მიჰქეა, მოსავალმა სელსა-მასცადა ბიჭები წამოესწრნენ, და საქმეში ესმარებიან, ფულიც ბევრი გასცა, და აი ხომ სედავთ, სახსე ოჯასი აქვს და ცხოვრობს თავისთვის. ის საწუელი მისი სახლიკაცი კი ამოწუდა; იავდა, იავდა, ველარა უსაძველარა და მოკვდა, წვრილ-ძვილი დარჩა და ისინიც სახადმა დაუსოცა.

— ის ოჯას-დაქცეული, და ახლო მოკეთე რომ არ ამოწევიტა, სხვა არ იქნებოდა... ჰაი, ნეტავი კი მე დამანახვა გახსნილი ცაი და... მე ვიცი რასაც ვინატრებდი, განვენებდით, როგორ გავძიდირდებოდით! ამ ჩვენ ნუცას კაი ბიჭს მივათხოვებდი, კაი მზითევეს გავუკეთებდი, დედასაც კარგად შევინახავდი. დავწევბოდი გულ აღმა, გადავბრუნდებოდი და გადმოვბრუნდებოდი, ე თედოანთსავით კი არ გავიჭირებოდი საქმესა, რომ დღე და ღამე მოსვენება აღარა აქვთ ძაგათ ხარ კამქესა და ბიჭებსა.

— იი... შვილო, თუ არ გაინარჯა კაცი, მარტონატურა არას მოუტანს.

— ჰაი, ნეტა კი ვნახო გახსნილი ცაი და, მუშაობა არ მინდა,— წარმოხსტევა ოხვრით ეარამანმა. ბავშვს ისე ძრეულ აღემრა ნატურის სურვილი, რომ ბუნარში უცბად გამსკდარმა ნაპერწკალმა ცის გახსნა მოაჩვენა, კინაღამ გარეთ გავარდა სანატრელად, მაგრამ ნაპერწკალი უმაღ ჩაქრა. დედა-შვილმა ბევრი რამ ილაპარაკეს ნატურასე. იმათი ახრით ბევრს სულ ნატურით ჰქონდა სარჩო-საბადებელი. ზოგს ნატურის თვალთი ჰქონდა სახლში და იმითი ივენენ ძდირები. ესენიც ელოდნენ იმ წამს, როდესაც ნატურა შეიძლებოდა. კარგა ღამე გავიდა. მამლის ეივილმა მოატანა, გარეთ ძაღლის ეფუდა და ღმუელი ასტუდა...

— ადუ გაიხედე, შვილო, რა ამბავია, რომ ძაღლის ეფუდა!?

უარამანი ფიცსღებუ გარეთ გამოვარდა და დახეთქნა. ცვიფრებდა: — ზედ იმის თავსე გახსნილა ცა. ციდან თვალ მოსაჭრელი ნათელი გამოჭკროდა და ზედ უარამანის თავსე სვეტებად ჩამოშვებულყო. გარემუგო დღესავით ნათელა. სპეტაკ თოვლს ბჭევრადლი გააქეს. ამ ნათელის შუქსე მთვარე და ვარსკვლავები ოდნავ-და ბეუტავენ, ჭაერში რაღაც მსუელი ისმის.

უარამანს ვუღმა ცემა დაუწყო. მუსლები მოუდუნდა, კანკალმა აიტანა. უნებურად მუსლებსე დაეცა, ქუდი თავიდგან მოიგლიჯა, თვალები ციდან მონადენ შუქს მიაპურო და უცბად მის გულიდამ სმა ამოხდა: ღმერთო, სამი მილიონი ოქრო მომეცი და შორს მოკეთე დამიხარაღე! — ინატრა სამჯერ და თან ჰირჯვარს იწერდა.

გათავა უარამანმა ნატვრა და ცაც შეიკრა. მთვარემ ისევ ძველებურად გააშუქა, ვარსკვლავებმა ციმციმი დაიწვეს. უარამანა სისარულით ფეხსე აღარ იდგა. აქეთ-იქით გაფაციცებით იუფრებოდა, ოქროთი სამსე ქილას ათვალთქრებდა. დარწმუნებული იყო, ოქროს ქალით იზოგნიდა, მოკეთის ზარალი კი ბინუსში არ მოსდიოდა. შევარდა სასლში და დედანს მიასარა: — დედავ, გინაროდეს, ღმერთ ნამძველები ვართ, ცა გახსნილი დაგინახე, შიგ შუაგული ცაი, იმისთანა სინათლე გამოდიოდა, რომ ძირს ნემსი გდებულყო, დაინახავდი! ავდექი და სამჯერ ვინატრე: ღმერთო, სამი მილიონი ოქრო მომეცი და შორს მოკეთე დამიხარაღე-მეთქი. ასლა ვნახოთ! მე მგონია, ვიძოვი სამ მილიონ ოქროს. დუთის ნება არ არის, დაილოცოს მისი სახელი. ჭეი, მენი ჭირიძე, რა მდიდრება ვიქნებით, მგონია ჩვენისთანა დენგიზი ერთიც არ იყოს ქალაქში. მიუფრე, შიგ შუაგულ ქალაქში რა ქარვასლები დავიდგა! ჩემთვის კაი სასახლეს სილის მოედანთან გამოვჭიმავ, ჩვენსებურები რომ სილს ჩამოიტანენ გასაუიდად, დაუპატოებ სოღმე, მტერს თვალებს დაუუქნებ! ე ჩვენი ბატონიანი კი არ მოვლენ ჩემთან ფულის სასესხებლად, სულ დავიგირავებ მავათ მამულებსა და მერე

დახსნის ილაჯი რომ აღარ ექნებათ, მე დამწრება! ვცხადებ ჩემთვის, გადავბრუნდები და ვადმოვბრუნდები ტახტზე!

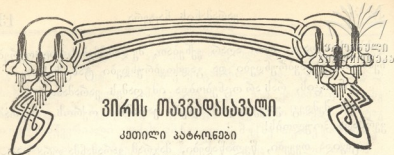
ვინ იცის, რას არ ოცნებობდა იმ დამეს ეარამხი.

მას შემდეგ უოველთვის ემებს ეარამხი ოქროს, მაგრამ ვერსადა ზოულობს!

გავიდა თვეები, წელიწადები, მაგრამ ეარამხმა ვერა იზარა. შორს მოკეთეც დაუხარაღდა. ამ ხარაღმა იქედი მისცა, ახლა კი ამიხდება ფულის ნატვრაცაო, დღე მუდამ ოქროს მებნამია, აქეთ იქით გაუაციცებით ოქროთი სავსე ქილას ემებს, გატყსილი ქოთნის ძირი რომ დაინახოს, ნანატრი ოქროთი სავსე ქილა ჰგონია. ოცნებობს მომავალ ბედნიერებას და ამ ოცნებაში ერთი რამ აუხდა მხოლოდ: ვერ შეეჩვია მუშაობას! გორობს ხან ერთ გვერდზე და ხან მეორეზე, დედისა და დის სარჩენი გასდა, გაძდიდრების მაგიერ თავისი ოჯახი დაჭეუბა, გაჭეუდა უოველივე, რაც ებადა და ამბობენ, სახლსაცა ჰყიდისო!

ა. მაჩაბელი

ვირის თავგადასავალი

კეთილი კატრონები

(ფრანგულით)

ებია. აი ზეტრე, ვირი მოგეუვანეს უმაწვილებმა, შე-
იეუვანე თავლაში, ასვი და აჭამე.

მეფრე. და მერე თავის ჰატრონს ჩავაბარო?

ბეზია. არა, მაგას ჰატრონი არ ჰყოლია, ეგ ის

კანთქმული კადიმონია, რომელიც თავის ჰატარა ქალბატონის
სიკვდილის შემდეგ გამოუვდიათ სახლიდან. სოფელში მოსუ-
ლიყო და ხემ შვილიშვილებს ენახათ მარტო მინდორში, ეს-
ლა ჩვენ ვკისრულობთ მაგის შენახვას.

მეფრე. კარგს ინებეთ, ქალბატონო, მაგის ბადალი არ
მოიძებნება ამ მხარეს. გასაკვირველი ამბები მსმენია მაგასე,
თითქოს ეოველივე ესმის, რასაც ვამბობთ. აი ნახავთ, ბატონო...
წამო, ხემო კადიმონ, წამო, გაჭამო შენი ჯერი შერია.

მაშინვე მოვტრიალდი და გავევევი შეჯინიბეს.

საოცარია, წარმოსთქვა ბებიამ, თითქოს მართლა მიხვდა.
თითონ სახლში შეტრიალდა და უმაწვილებმა კი მიმაცლიეს
თავლაში, იქ ება ორი ცხენი და ერთიც ვირი. მეჯინიბემ
კარგი ბაგა გამიძართა და შერითისთვის გავიდა.

ბლომად დაუეარე, ბლომად, ეუბნებოდა ჟაკი. მაგან იმ-
დენი ირბინა, რომ მოძიუდებოდა!

მეფრე. არა ხემო ბატონო, ბევრი ჭმევა არ უნდა, თქვენ
და ჟანა სედ ველარ შეჯდებით.

ეაკ. არა, ეგ ისეთი ჭკვიანია, რომ ჩვენ ეოველთვის შე-
გვისვამს. მართლაც კარგა ბლომა ჯერი დამიუარეს და მთე-
ლი კათსი წეალიც დადგეს. ისე მწუეროდა, რომ ნახევარი

კათხი დავლიყ. მერე შევუდექე შერიის კნატუნს. კვერთხილი ვიყავ, რომ კეთილმა ჟაკმა წამომიუვანა, დედა ტახის წინაშე დურობაც კამახსენდა. მერე თივას შევექცე და მივწექე დაკობულ ხალახს. შეფურად ვიგრძენ თავი და მივიძინე.

XI

კადიმონის ავადმყოფობა

მეორე დღეს სხვა საქმე არა მქონია რა, ერთი საათი უძაწვილეუბი ვატარე. ჟაკმა თავის სეულით დამიუარა შერია; თუძვა ჰეტრე არ შერებოდა, მაგრამ იმდენი მერგო, რომ სამს გვეყოფოდა. მეც სინარულით სულ შევჭამე. მესამე დღეს კი ცუდად გაუნდი. თითქოს გამაცია, თავი და მუცელი მტკიოდა. აღარც შერიას ვჭამდი, არც თივას და ვიწექე ხალახს. ჟაკი რომ შემოვიდა, გაცხდა: სკდავ, კადიმონი ისევა წვეს! აბა, ჩემო კადიმონ, დროა, ადექე, შერია გაჭამაო.

ვცდილობდი წამოდგომას, მაგრამ ისევე დავეცი ხალახს. დმერთო ჩემო! კადიმონი ავად არის.

— რა სჭირს, დაკეითხა მეჯინიბე. დილით კი მივეცი თავისი ჯერი. ჩახედა ბაკაში, ჰო, არა უჭამიარა; მართლა, ეტეობა ავად არის... ეურებიც ცხელი აქვს.

— რას ნიშნამს ეგ ჰეტრე? წამომახა შეძინებულმა ჟაკმა.

— იმას ნიშნამს, უხას-უხა ჰეტრემ, რომ კადიმონი ავად არის, ბევრი გიჭმევიათ და ახლა ბეითალი უნდა მოვუყვანოთ.

— რა არის ბეითალი, შეკეითხა შეძინებული ჟაკი.

— ზირუტეების ექიმია. აკი მოგახსენე, ბატონო ჟაკ, ეს საბრალლო არ იყო ჩვეული მაგდენ ჭამას, ამ სამთარს უჭმელი და უზატრონო ეოფილა, არ ეტეობოდა ზედ? მერე დოღში დაიღაბა, უნდა ცოტ-ცოტათი გაჭმიათ, უფრო ბალახსე გეოლოდათ და თქვენ კი მაგდენ შერიას უერიდით.

— დმერთო, დმერთო! ჩემი საბრალლო კადიმონი! მოკვდება!.. და ჩემი მიხესით. ამბობდა მღუღარე ცრემლით საწვადლი ჰატარა ჟაკი. — არა ბატონო, ამისთვის არ მოკვდება, მაგრამ ესლავ უნდა სისხლი გამოუშვათ და ბალახსე გვევანდეს.

— ხომ ეტკინება, სისხლი რომ გამოეუშუათ, იძახდა ტყვენი
 ლით ქაკი. — აბა ნახეთ, მე ესლავ გამოუშვებ, მანამ ექიდი მოვა.

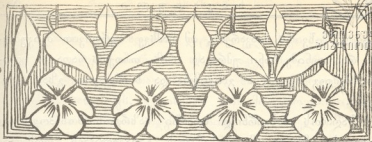
არა, არ დავინახამ, მე ვიცი ეტკინება, შეჭვირიბა ქაკმა
 და სწრაფლად ვაიქცა.

ჰეტრემ აიღო ნესტარი დმ ჩამკრა კისრის მარღუმი; მა-
 მინვე სისხლმა იწუო დუნა, მეც უკეთობა ვიგრძენ. თავი ისე
 დამძიმებული აღარ მქონდა; ისე აღარ ვქმინამდი და მალე წა-
 მოდგომაც შევიძელ. ჰეტრემ სისხლი შემწვევითა, ქატოს წუბ-
 ლი დამაღვივნა, და ერთ საათის შემდეგ მინდორში გამძიმა.
 უბედ შევიქენ, მაგრამ ჯერ მოჩენილი არ ვიყავ. ერთ კვი-
 რას ვიყავ ასე შეუძლოდ. ამ დროს ქაკი და ქანა ისე მივ-
 ლიდნენ, რომ ჩემს დღეში არ დავივიწყებ: დღეში რამდენ-
 ჯერმე მოდიოდნენ ჩემ სანახავად, მივლიდნენ, ბალახს თავის
 სელით მიგლეჯდნენ და ისე მაჭმევდნენ; სანდახან ბოსტნი-
 დან საღათი, სტაფილო და კომბოსტო მოჭქობდათ, უოველ
 საღამოს თითონვე დამაბინავედნენ თავლაში, და ჩემ ბაკაში
 უოველთვის ვპოვებდი ჩემ სანიაძოვნო საჭკელს — მარილ-წაუ-
 რილ კარტოფილის ნაფცქვენს. ერთ დღეს ჩემმა კეთილმა ქა-
 კმა თავისი ბალიძიც კი მოარბევინა, რომ თავი დაბლა არ
 მდებოდა, მეორედ ქანამ თავისი საბანი დამახურა, რომ დამე
 არ შემცივნოდა; ერთსელ კიდევ ფეხები ძალას ნაჭრით შემო-
 სვიეს, რომ არ გავცივებულიყავ. ვესუსდი, რომ მადლობის თქმა
 არ შემეძლო; ჩემდა საუბედუროდ უოველივე შესმოდა, მაგრამ
 ენა არ მქონდა. ბოლოს კარვად შევიქენ და შევსტვე, რომ
 ემაწვილები თავიანთ ბიძამჟალებით აპირებდნენ ვირებით ტყე-
 ში სვირობას.

ან. ამილახვარი

(შემდეგი იქნება)

როგორ იკეთებს ზღარბი საწოლს

(გერმან ვანერისა)

როგორცკი ორი თვე შეუსრულდება ზღარბს, თავის საწოლი თითონვე უნდა გაიკეთოს; დედა მზრუნველობას აღარ უწევს. ისიც ბუჩქებში მიცოცავს, ორმოს სთხრის და შიგა წვება. თავსა და კუდს იკუმშავს და ბურთივით გამრგვალებდა. ტანზე ირგვლივ ეკლები ასხია. ვერავინ გაბედავს მის ხელის მოკიდებას, თორემ ხელებს დაინსვლევს. ძაღლი ჰქეფს, კბილებს უღაჭუნს, მაგრამ კმენას კი ვერ უბედავს, რადგანაც კარგად იცის, ამით თავის თავს უფრო ვნებას მიაუენებს.

მთელი დღის განმავლობაში ზღარბი თავის საწოლ ოთახში უძრავად წევს; იქნება სძინავს იქნება, არც კი ეძინოს. ხალამოს დგება და იხმორება. ესეაა მისი დღე, სეირნობის დროს გზას მთვარე უნათებს. ნემსებს ისწორებს, წინ თავის მოკლე სორთუმს გამოსწევს და ჰირდაჰირ, სწორ ხაზზე მარბის. მხედველობა ნაკლები აქვს, მაგრამ უნოსვა ფრიად განვითარებული. გზაზე რომ დაუდგეო, შეიძლება ვერც კი დაგინახოთ და თქვენამდის მოვიდეს, მაგრამ როგორც კი ფეხ-

საცემელს ცხვირს მიაკარებს, იმ წამსვე ბურთივით შეიკუმშება. რამოდენიმე ხანი უძრავად არის, თათქოს რაღაცას ელისო; შემდეგ ჩელახლა გაიჭიმება და სირბილით გზას გაუდგება.

სალამოს სასეირნოდ ზღარბი სასრდოს მოსახოკებლად გამოდის. გზა და გზა ბუსანკალს გადაჰელაზავს, რომელიც ეს არის გამოცოცებულა, აკერ წვიმის ჭიას, სალამოს ცვა-რის შესქცევად გამოსულს, ჰირს სტაცებს. აკერ თავვის სორმდისაც მიაღწია და სუნვა დაუწყო, უნდა გაიგოს, — შინ არის მახინძელი, თუ სადმე მახლობლად არე-მარეში დანავარდობს. გაიგო ადგილი, სადაც იმყოფება თავვი და ხორთუმით მიწას თხრა დაუწყო. შიშისაგან თავის გაქცევაც კი ავიწყდება, ზღარბი ცოტა ხნის შემდეგ ჰირს სტაცებს და მუცლისკენ გადაუძახებს. ზღარბს ტეესა და ეანებში დიდი სარგებლობა მოაქვს და ამიტომაც კეთილგონიერი ჰატრონი უოველთვის უფროსილდება თავის მოეგარეს.

მემაძულეს ზღარბი შინ მიჰქეავს და თავგების საჭერად ბელელში ამწყვდევს. ჭრიჭინებისა და შავ ჭიების გასაწუობად სახლში საუკეთესო საშუალება ზღარბია: როგორც კი გამოძვრებიან თავიანთ საფარდგან, ზღარბი მაშინვე მივარდება და ეველას მუცლისაკენ გადაუძახებს. მას ძალიან მოსწონს ეს საჭმელი. მას არა სწეინს აგრეთვე მწვანე ბუხები, რომლისგანაც ძალაძო მზადდება. ცხოველებისათვის მწვანე ბუხი მომაკვდინებელი შხამია. თუ ცნებაეს ზღარბი კარგად შეინახო, ეოველ დღე ცოტა რძე და ჰური უნდა აძლიო. შემოდგომაზე, როდესაც ხეებს ფოთლები ჩამოსცვივა, ზღარბი თავის საწოლის მოძახდებას შეუდგება. საძილე ოთახს ღრმად სთხრის მიწაში და შიგ ფოთლებს, ჩალა-ბულებს და ბალახებსა შლის. სადაც ბევრ ფოთლებს ნახავს, იქ სურვით წეება, და ფოთლები ზედ ეკვრიან. მეტად სასაცილო შესახება-

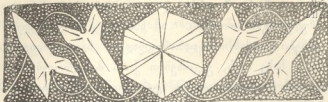
ვია ამ დროს ჩვენი ზღარბი. დატვირთული მივა მინდვრებს სურვიდგან იძორებს. ამ ნაირადვე მინდვრიდგან ჩაღის კონები მოაქვს. თავდაპირველად ამ ჩაღა-ფოთლებს მეტად უძნო სახე აქვს, გვერდებზე ქარს მოუკროვებიაო, მაგრამ ზღარბი სოროში იმდენს ტრიალობს ეოველი მხრისაკენ, სანამ მრგვალსა და ლამაზს საწოლ ოთახს არ გააკეთებს. რაკი დადგება სიცივე, თავის სახლში ბურთივით მოიკუმშება. ტეეში და მინდვრებში ამ დროს სახრდო აღარ მოიხვევა: ბუხანკალი დახოცილია, წვიმის ჭიები ღრმად მიწაში ჩამძვრალან, გაუიული ნიადაგიდგან თავის ამოთხრა შეუძლებელია.

ეოველი ცხოველი თავისებურად ატარებს ზამთრის მძიმე, სუსხიან დღეებს. მოძღვრალი ფრინველები თბილ ქვეუბნებში მიემგზავრებიან. ცივეი, თრითინა, თავი ზამთრისათვის სანოვაგეს ინახავს. ჩვენს ზღარბს კი მთელი ზამთარი თავის თბილ სოროში უდარდელად სძინავს.

რაც ერთი არსებისათვის სასარგებლოა, ის მეორესთვის ურგებია.

დ. უიფიანი

ცხოველები

სოკვლები განირჩევიან მცენარეებისაგან და მინერალებისაგან. მცენარეები იბადებიან, ცხოვრობენ, კვებიან, როგორც ცხოველები. მაგრამ მოძრაობა კი არ შეუძლიანთ თავის ნებაზე. ტკივალს და სიამოვნების გრძნობაც არა აქვთ. გარდა ამისა ივინი განირჩევიან თავისი გარეგნობით.

ქვები, მიწა, შეადგენენ მინერალებს. მინერალები არც იბადებიან, არც კვებიან. შეიძლება მათი დამსხვრევა, მტვრად გარდაქცევა, განიპყება და მათი ბუნება კი ამისაგან არ შეიცვლება. ცხოველს ან მცენარეს რომ იგივე დაუძარტოს, მაშინვე მოკვდება, მინერალები კი არავითარი ცვლილება არ ხდება.

ნუ აწვადლებთ ცხოველებს. — ჩვენ უკვე გავიგეთ, რომ ცხოველი გრძნობს, იტანჯვის, სიამოვნებს. ამიტომაც მათი წვადლება არ შეიძლება. რაც უნდა ზედარს იუვეს ცხოველი, ხელი არ უნდა ახლო. ნება გვაქვს დავხოცოთ ძაუნე ცხოველები, მაგრამ ჩვენი მოვალეობაა იმავე დროს ვუცადოთ, რაც შეიძლება ნაკლები ტანჯვით გამოვასაღმოთ ივინი სიცოცხლეს.

II

ცხოველებში ადამიანს უჭირავს პირველი ადგილი. ადამიანის გონება ძლიერ განვითარებულია, მარტო ადამიანს შეუძლია გამოსთქვას თავისი აზრი, მას აქვს ამისათვის სიტყვა. მარტო ადამიანს შეუძლია კარჩიოს, რა არის ავი და კარგი, მარტო ადამიანს აქვს თვითშეგნება.

მაგრამ თუ შევადარებ ადამიანის და ცხოველის სხეულს, დავინახავთ რომ მათ შორის დიდი მიმსგავსებაა. ავალთ მაგალითად ადამიანის და ცხენის სხეული. ცხენი დადის ოთხი ფეხით, ადამიანს კი აქვს ორი ფეხი და ორი ხელი. ცხენს აქვს ბაღინიანი ტევაი, ადამიანს კი ტიტველი, გარდა სოციერთი ადგილებისა. მეტად დააკვირდით და მსგავსებასაც ჭმოუვებთ. ცხენს აქვს ორი უური სასმენად, როგორც ადამიანს, ორი თვალი საუურებლად, ცხვირი საუნოსველად. შინაგანობა რომ გავსინჯოთ, უფრო მეტ მსგავსებას ვნახავთ. ცხენს აქვს იგივე ორგანოები, რაც ადამიანს.

ვევლა ნაწილს სხეულისას აქვს თავისი დანიშნულება. სხეული ეოველ ცხოველისა და განსაკუთრებით ადამიანისა წარმოადგენს ერთ მთელს, ფრიად რთულს, რომელიც შესდგება სხვა და სხვა ნაწილებიდან ანუ ორგანოებიდან. თვითეულ ორგანოს აქვს თავისი დანიშნულება: ფეხებს და მუსკლებს აწევს მთელი სხეულის ნიძმიძე, და მოძრაობს მათი საშუალებით; ხელების საშუალებით ხეპ ვიღებთ საცნებს; თვალებით ვისედეებით, უურებით ვისმენთ; ცხვირით ვუნოსავთ; ენით ვიკებთ კემოვნებას; კანი ჭფარავს შინაკან ორგანოებს; თავი არის ძლიერ ნაზი ნაწილი ადამიანის სხეულისა და თმა იძითომ არის საჭირო, რომ დაჭფაროს.

მიგნით უფრო მნიშვნელოვანი და მრავალი ორგანოები აქვს ადამიანს: ძელები — რომელნიც იჭერენ სხეულის რბილ

ნაწილებს; კუნთები რომელთაც ჩვენ სორცს ვეძახით, დასმარებით ჩვენ ვმოძრაობთ; ნერვები ანუ ძარღვები — გვარძნობინებენ ტკივილს.

კუჭი, ნაწლავები, ფილტვები, გული, არტერიები, ვენები, — აი ორგანოები, რომელნიც აცხოვრებენ და ასაზრდოებენ სხეულს. აღაძიანს სომ არ შეუძლია გასძლოს უსაჭმლოდ. კბილებით დაღეჭილი საჭმელი ჩადის კუჭში, ძერძე ნაწლეულებში. აქ საჭმელი იხარშვის, გადადის სისხლში და შეიქნება სხეულის მასაზრდოებლად.

ჩვენ კარგად ვიცით, რომ თუ აღაძიანმა არ ისუნთქა, მოკვდება. ჭაერი შედის ჰირიდან, გადადის ფილტვებში, ხაიდანაც ძაღუ გამოდის უკან. ჭაერის ასეთი მოკ'საურობა სწუმენდს სისხლს. სუნთქვა რომ შეწყდება, სიცოცხლეც წედება სხეულში.

ა. ფალავა

მონახილველი პასუხი

(რუსულით)

მეფე ვეზირს გაუჯავრდა და სანჯრობილეში დაამწყვდია. ვეზირის მეგობრები ეახლნენ მეფეს და დაუწვეეს თხოვნა, რომ ეპატებინა. მეფემ სუმირობით უთხრა, მზადა ვარ, თუნდა ეს-
 ლაზე გავათავისუფლებ იმ ჰირობით კი, თუ ვეზირი ცხენს მომიუვანს, რომ არც ლურჯი იყოს, არც თეთრი, არც შავი არც ჭრელიო...—ამ გვარად ჩამოთვალა ეველა ნაირი ფერი, რომელიც ქვეყანაზე მოიპოვება. მეგობრებმა ტუსადს უთხრეს მეფის სიტყვები. იმან უპასუხა:—კარგი, გამათავისუფლოს და მოვკვრიო. მეფემ გაათავისუფლა. მაშინ ვეზირმა მოახსენა: ცხენი მზადა მეპავს, კაცი გავსაფხეთ, მოსაყვანად, ოღონდ: არც ორშაბათს, არც სამშაბათს, არც ოთხშაბათს, არც ხუთშაბათს, არც შარასკვეს, არც შაბათს, არც კვირასაო.

ი. ივანიშვილი

შ ა რ ა ლ ა

სიტყვის ჰირველი მარცხალი
 ნაცვალ სახელი არიო;
 მეორე—ანბანს მოვკითხოთ,
 მეთორმეტე აღაგეს მჯდარიო;
 მესამე ევავილი არის,
 გასაფხულს მოსულით ჩქარიო,
 და სულ ერთად კი ნადარი,
 ქათმების მიძის ზარიო.

დ. კარბელაშვილი

ა ნ ა ზ რ ა მ ა

პირველი—შავი სღვის პირის
ქალაქია ძველის ძველი,
მრავალი ომის მოწყობა,
უხსოვარი დროინდელი.
მეორე—ისვრის ტუვიასა,
ბევრი სულდგმულის მკვლელია;
ორივე ოთხი ასოთი
საწერად არა მსელია.

მ. ლელაშვილი

რ ე ბ უ ს ე ბ ი

ს

სხეულის მა-
გარი ნაწი-
ლი.

, ს

არ

მ 100'

ბე

, ს

ტ

,

მე-2 №-ში მოთავსებულ გამოცანების ახსნა:

კამოცანების ახსნა: მაკრატელი

რებუსის ახსნა: კალია მწერია.

იუდეება ნაკადულის რედაქციაში და
წ. კ. საზ. ძალაშიაში შემდეგი წიგნები:

ზღაპრები, ვილჰელმ და იაკობ გრიმისა, ნაკადულის რედაქციის გამოცემა, ფასი . . 30 კ.

ტომის თავ გაღასავალი, თსულება მარკ-ტვენისა, გამოცემა ნაკადულის რედაქციისა, ფასი 50 კ.

რას გვიამბობს ოთახი, თსულება ავენა-რიუსისა, გამოცემა ნაკადულის რედაქციისა, ფასი 20 კ.

საქართველოს სსრ-ის უმაღლესი საბჭოს მიერ

ნაკადული

გამოვა 1910 წელს იმავ კრებულში.

ფასი ფულით:

მოზრდილთათვის 12 წიკნი 3 მანეთი () მცირე წლოვანთათვის 24 წიკნი 3 მან.
ორნივე შემთხვევაში მოზრდილთა და მცირე წლოვანთათვის 36 წიკნისა 5 მანეთი.

ნახევარის წლით ვინც გამოიწერს ორივეს ერთად — 3 მანეთი.

ხელის-მოწერა მიიღება: ანაკლიაში „საბჭო“ საბჭოს ოფისში, სსრ. № 8
და წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის ბაზაში, სასახლის ქუჩა.